

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Фізико-математичний факультет
Кафедра математики

Дипломна робота
магістра

з теми: “МАТРИЦІ ПОКАЗНИКІВ ТА ЇХ ОРІЄНТОВАНІ ГРАФИ”

Виконала: студентка 2 курсу ступеня вищої освіти магістр, групи М1-М22 спеціальності 014 Середня освіта (Математика)

Вендичанська Надія

Керівник: **Зеленський О. В.**,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Рецензент: **Кріль С. О.**, кандидат
фізико-математичних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. КІЛЬЦЯ ТА ГРАФИ.....	4
РОЗДІЛ II. МАТРИЦІ ПОКАЗНИКІВ ТА ЇХ САГАЙДАКИ.....	21
РОЗДІЛ III. ДОСЛІДЖЕННЯ ДОПУСТИМИХ ОРІЄНТОВАНИХ ГРАФІВ.....	23
3.1. Цикли та одиничні орієнтовані графи.....	23
3.2. Дослідження циклів допустимих орієнтованих графів.....	41
3.3. Рівно з m різних матриць показників одержується один граф.....	46
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	50

ВСТУП

Дипломна робота присвячена матрицям показників та їх допустимим сагайдакам. Черепичні порядки – це кільця з складними властивостями, які зручно досліджувати використовуючи теорію графів та комбінаторні методи дослідження. Матриці показників з'являються при дослідженні черепичних порядків з допомогою теорії графів. Орієнтований граф побудований по матриці показників співпадає з сагайдаком черепичного порядку. Вагомі результати в цьому напрямі належать відомим українським алгебраїстам В.В. Кириченко та Ю. А. Дрозду.

В науковій роботі досліджуються допустимі орієнтовані графи з одиничними ваговими функціями та матриці показників з яких вони одержуються. В дипломній роботі також досліджуються цикли допустимих сагайдаків. Знайдено ряд властивостей для таких сагайдаків.

ВИСНОВКИ

В роботі досліджуються допустимі орієнтовані графи та цикли допустимих орієнтованих графів. Досліджуються допустимі орієнтовані зважені графи з вагою одиниця, знайдені властивості таких графів.

Для певних класів орієнтованих графів доведено, що вони допустимі, та знайдено всі матриці показників з яких вони одержуються.

В дипломній роботі знайдено допустимий орієнтований граф, який одержується рівно з m різних матриць показників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Hazewinkel M. Algebras Rings and Modules, vol. 1/ M. Hazewinkel, N. Gubareni, V.V. Kirichenko// – Kluwer Academic Publisheers, 2004.- 380 p.
2. Hazewinkel M. Algebras Rings and Modules, vol. 2/ M. Hazewinkel, N. Gubareni, V.V. Kirichenko – Kluwer Academic Publisheers, 2007.- 400 p.
3. Kirichenko V. V. Exponent Matrices and Tiled Order over Discrete Valuation Rings/ V. V. Kirichenko , O. V. Zelenskiy, V. N. Zhuravlev // International Journal of Algebra and Computation. – 2005. – Vol. 15, № 5 & 6. – p. 1-16.
- 4 Зеленський, О.В. Сума елементів зведеної матриці показників. / О.В. Зеленський, В.М. Дармосюк. // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Математика, прикладна математика механіка». Т 82, 2015. С. 61-66.
5. Журавльов В. М. Одиничні сагайдаки матриці показників/ В.М. Журавльов, О.В. Зеленський, В.М. Дармосюк // Вісник Київського університету. Серія: фізико-математичні науки. – 2012. – №4. – С. 27-31.
- 6.Зеленський О.В., Дармосюк В.М., Касянюк М.В. Мінімальна матриця показників/. О. В. Зеленський, В.М,Дармосюк, М.В, Касянюк//Дослідження в математиці та механіці. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. Том 24, №1(33). С. 15–24.
- 7.V.V. Kirichenko, O.V. Zelenskiy, M.A. Khibina, V.M. Zhuravlev. Quivers and Latin squares. São Paulo Journal of Mathematical Sciences, 2016. V.10, Issue 2, pp 286–300.